

Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Temel Dinamikler

Yaşar Tonta

Hacettepe Üniversitesi

tonta@hacettepe.edu.tr

yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/tonta.html

- Sanayi Toplumu - Bilgi Toplumu Karşılaştırması
- Servetten Bilgiye
- Modern Uygarlığın Aşamaları
- Akıl Oyunu
- Herkes İçin Bilgi Toplumu
- Sonuç

- “Bilgi toplumu”
- “Kapitalist ötesi toplum”
- “Bilgi çağı”
- “Yeni ekonomi”
- . . .

	Güç	Süre (yıl)
Tarım Devrimi	insan	1000
Sanayi Devrimi	makine	300
Bilgi Devrimi	bilgi	100

- Kitlesele üretim ve kitlesele dağıtım
- “Üret, depola, sat”
- Standartlaşma
- “Mekanistik örgütlenme”
- “Sürekli gelişme”
- Geleneksele eğitim
- Katı/hiyerarşik yönetim
- Merkezileşmeye dayanan ekonomik modeller

“Müthiş Düzen Çağı”

İstediğimiz mal ya da hizmeti
en iyi fiyata, dünyanın her
yerinden anında satın alma

Kaynak: Reich, 2000, p. 15

- En temel ekonomik kaynak “bilgi”
- Bilgi → “kalkınmanın can damarı”
- Bilgi → rekabetin vazgeçilmez unsuru
- “Zenginlik yaratmak için kullanılan kaynakların hiç biri bilgi kadar önemli değil”

- 5 Exabyte (5×10^{18} byte)
 - 2002'de dünyada üretilen yeni bilgi miktarı (5×10^{18} byte)
- 5 Exabyte'lık bilgi = 37,000 yeni Kongre Kütüphanesi!
- “Yüzey web”de 10 milyar belge var (167 Terabyte) var
- “Derin web”de 550 milyar belge var (91857 Terabyte)

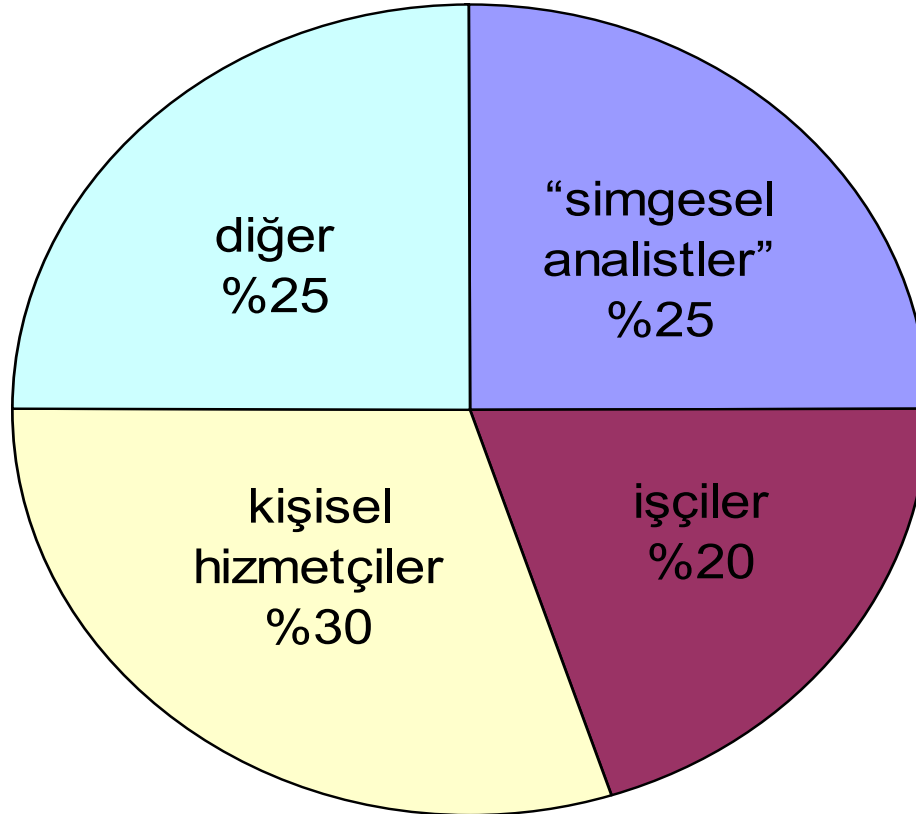

- Kitleesel özelleřtirme ve kiřiselleřtirme
- “Sat, üret, teslim et”
- “Dinamik örgütlenme”
- Müřteri odaklı eğitim / Sürekli gelişme
- Gevşek / yatay yönetim
- Özelleřmeye dayanan ekonomik modeller

Bilgi Toplumunda İşgücü Dağılımı

Reich (1992)

- Militarizasyon / devlet kurma
- Sanayileşme / şirket kurma
- Enformatizasyon / "intelprise" kurma

Kumon (1992)

- Tehdit
 - “İsteklerimi yerine getirmezsən sana saldırırım”
- Değişim (Mübadele)
 - “İsteklerimi kabul edersen ben de seninle işbirliği yaparım”
- İkna
 - “İsteklerimi kabul etmen senin yararına”

- Zorlama / Cebir
 - Başkalarını istediğinizi yapmaya zorlama
- İstismar
 - Başkalarının savunma boşluklarından yararlanma
- Özendirme
 - başkalarının kendiliğinden sizin istediğiniz durumlara ulaşmaları için ortamlar yaratma

- “Ulusal egemenlik” kutsal kavram
- Modern, bağımsız devletlerin kurulması
- “Prestij oyunu”
 - Prestij oyunu tehdit ve zorlamanın bir aracı
 - İşgalci savaşlar ve “uluslararası toplum”da diplomasi
- Uluslararası hukuk

- “Özel mülkiyet” kutsal kavram
- Modern sınıai teşebbüslerin kurulması
- “Servet oyunu”
 - Servet oyunu değişim ve istismarın aracı
 - “Dünya pazarı” üretim ve satışlara dayanan rekabetçi oyunun arenası
- Ticari ve medeni kanun

- “Bilgi hakları” kutsal kavram
- Modern bilgi “intelprise”larının kurulması
- “Akıl oyunu”
 - Akıl oyunu ikna ve özendirme için aracı
 - Akıl tedariki ve sergilenmesi için
“intelprise”ların küresel akıl pazarında (global intelplace) rekabet etmesi
- Bilgi haklarını düzenleyen kurallar sistemi

- Zihinsel uyanış
- Teknolojik gelişmeler
- Kurallar sistemi

- Servet oyununda kendi kendine yeten, bağımsız modern birey anlayışı hakim
- Akıl oyununda ise birey çeşitli toplumsal bağlamlarda ve ilişkilerde göreceli özgürlüğe sahip bir “bağlamsal” (contextual) olarak kabul edilir
- Akıl oyununda birey çoklu ilişkilerden oluşan ağın bir üyesi
- Varlık olarak çevrenin bir parçası

- “Ağların ağı” İnternet aracılığıyla küresel düzeyde bilgi işleme ve iletişim olanağı
- İnternet, “intelprise”ların çalışma yeri
- “İntelprise”lar
 - toplumsal bir sistem olarak işlev gören ağ örgütleri
 - küresel akıl pazarına bilgi sağlayarak bilginin sanayileşmesine yardımcı oluyorlar

- Bilgi haklarının düzenlenmesi
- Bilgi hakları diğer mülkiyet haklarından farklı
 - Satma, devretme, paylaşma sonucu bilgi kaybı söz konusu değil
 - Bilginin paylaşımı ağ ortamında daha avantajlı
 - Ağlar bilgi dağıtımı için pazarlardan daha iyi bir toplumsal sistem

- Servet oyununda girişimciler (entrepreneurs) fabrikalarda belli malları üretir ve satarlar
- Mal ve hizmetler toplumsal yararı ıspatlar
- Amaç servet kazanmak ve ticaret yapmak için simgesel ve genel bir güç elde etmek
- Pazar, girişimcilerin etkinliklerinin toplumsal yararının değerlendirildiği bir arena

- “İntelpreneur”ler bireysel ve spesifik bilgi üretip bu bilgiyi diğerleriyle paylaşırlar
- Bilgi gerçeğin, iyiliğin ve güzelliğin toplumsal değerini ifade eder
- Amaç “akıl” üreterek başkaları üzerinde etki yaratma ya da simgesel ve genel ikna etme yeteneği kazanma
- Küresel akıl pazarı (global intelplace)
“intelpreneur”lerin etkinliklerinin toplumsal yararının değerlendirildiği bir arena

- İkna ve özendirme
- “İntelpreneur”lerin ağ türü örgütlere, topluluklara (“bağlaçlar”) sağladıkları paylaşılabılır bilgiler
- Bağlaçların amacı akıl pazarından bilgi sağlayarak bu bilgileri yaşamlarını daha anlamlı hale getirmek için kullanmak
- Bağlaçlar en temel toplumsal grup

- Bilginin çoğu zaman ücretsiz sağlanması ve kullanımının özendirilmesi
- Bilginin toplumsal değerinin paylaşıldıkça artması
- “Entellektüel merkantilizm”: Paylaşılabilen bilgi ürünlerini mal gibi satarak servet biriktirmek
- Mal satışını düzenleyen yasalara göre bilgi paylaşımını düzenlemek uygun değil
- Bağımsız ulus-devletler akıl ve servet oyunlarını yöneten güç merkezleri olarak işlev görmeye devam edebilecekler mi?

- Dünya Bilgi Toplumu Doruk Toplantısı, Cenevre, 10-12 Aralık 2003
 - Herkesin bilgi yaratabildiği, bilgiye erişebildiği, bilgiden yararlanabildiği ve bilgi paylaşabildiği
 - insan odaklı, kapsayıcı ve kalkınma yönelimli Bilgi Toplumu kurma ortak arzusu ve adanmışlığı
- Herkes İçin Bilgi Toplumu'nun ana ilkeleri saptandı
- Bin Yıl Kalkınma amaçlarını gerçekleştirmek için bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) kullanılması kararlaştırıldı

- “Bilgiyi düzenleme biçimi insanları düzenleme biçimini saptar; bunun tersi de geçerlidir.”
(Toffler)
- Bilgi politikaları bir toplumun yapısı ve yönetimi hakkında fikir verir
- Bilgi toplumunda sorunların %80’i insan kaynaklı
- Sanayi toplumunun paradigmatlarıyla (tehdit, cebir, servet) Herkes İçin Bilgi Toplumu kurulamaz
- Herkes İçin Bilgi Toplumu “akıl” ile kurulur
- Sorunları çözümenin biricik yolu “akıl”dır

- Türkiye, AB Bilgi Toplumuyla (eEurope+) bütünleşme çabaları sırasında yaşadığı toplumsal ayrışmaları (bifurcations) ve karşılaştığı sorunları Sanayi Toplumunun paradigmalarıyla çözmeye çalışmaktadır
- Bilgi toplumu olabilmek için akıl ve bilimin rehberliğine güvenmek, insanları daha iyi eğitmek ve bilim ve teknolojiye daha fazla yatırım yapmak gerekli

Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Temel Dinamikler

Yaşar Tonta

Hacettepe Üniversitesi

tonta@hacettepe.edu.tr

yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/tonta.html

